

Historia wykuta w kamieniu. Muzeum AK ratuje patriotyczne napisy w Skawicy

[Redakcja sucha24.pl](#)

27/08/2025 20:39

Fot. Facebook/Muzeum Armii Krajowej im. gen. Emila Fieldorfa "Nila" w Krakowie

Spis treści

1. [Odkrycie sprzed roku](#)
2. [Nastoletni patriota](#)
3. [Misja ratunkowa](#)

We wtorek, 26 sierpnia 2025 roku, lasy w okolicach Skawicy pod Zawoją stały się sceną niezwykłej misji. Pracownicy krakowskiego Muzeum Armii Krajowej powrócili do ukrytych wśród drzew skalnych głazów, aby odnowić patriotyczne inskrypcje, które 80 lat temu wykuli w nich nastoletni mieszkaniec wsi, Józef Pacyga. To poruszająca historia o odwadze, pamięci i ratowaniu lokalnego dziedzictwa od zapomnienia.

Odkrycie sprzed roku

Historia tego wyjątkowego odkrycia rozpoczęła się w 2024 roku, gdy do muzeum dotarła informacja o kamiennych inskrypcjach. Po przybyciu na miejsce, ekipa odnalazła dwa potężne głazy. Na jednym z nich widniał poruszający wiersz „1944 Warszavo!”, będący hołdem dla Powstania Warszawskiego. Drugi kamień stanowił swoistą kronikę

najważniejszych wydarzeń wojennych, uwieczniając daty „Napał Niemców na Polskę 1.IX. 1939 r.” i „Kapitulacja Niemiec 8. V. 1945 r.” oraz pełne dumy hasła, takie jak „Zwycięstwo nigdy nie zapomnimy” i symboliczne zestawienie „Grunwald-1410-Berlin-1945”.

Nastoletni patriota

Dzięki rozmowom z mieszkańcami oraz kwerendzie źródłowej szybko udało się ustalić, kto był autorem tego dzieła. Okazał się nim Józef Pacyga, który jako nastolatek, z niezwykłą odwagą, postanowił utrwalić historię w kamieniu. Co najbardziej zdumiewające, część inskrypcji powstała jeszcze w 1943 roku, w samym sercu niemieckiej okupacji, co wiązało się ze śmiertelnym niebezpieczeństwem. Swoje dzieło kontynuował już po wojnie, dodając kolejne napisy w latach 1945, 1947 i 1949.

Misja ratunkowa

Choć napisy były znane lokalnej społeczności, z biegiem lat zaczęły niszczyć i popadać w zapomnienie. Inicjatywa Muzeum AK pozwoliła na nowo odkryć ich historię. W lipcu 2024 roku oczyszczone inskrypcje zostały sfotografowane i zaprezentowane na konferencji prasowej w Krakowie w przeddzień rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego.

Rok później pracownicy muzeum wrócili do Skawicy, aby zadbać o przyszłość tego niezwykłego dziedzictwa. Pod kierunkiem profesjonalnej konserwator zabytków zespół starannie usunął z kamieni mech i porosty, a następnie poprawił widoczność liter, przywracając im dawną wyrazistość. W pracach pomagał dr Paweł Franczak, geograf i mieszkaniec Skawicy, który już przed laty opisywał historię napisów. Jego znajomość terenu okazała się bezcenna – zlokalizował on również w okolicy pozostałości po bunkrach partyzanckich oraz opuszczony grób z czasów wojny, które będą celem kolejnej wyprawy muzealników.

Dzięki zaangażowaniu pasjonatów historii, wykute w skale świadectwo patriotyzmu młodego chłopaka z niewielkiej podgórskiej wioski zostało ocalone dla przyszłych pokoleń.

<https://sucha24.pl/artykul/historia-wykuta-w-kamieniu-n1789121>